

אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר "זה חי" ו"זה מת".

אמרו לו: מנין אתה יודע?

אמר להם: אם שגורה [סדורה] תפילתי בפי ללא מכשול, וכל מה שאני חפץ לומר נובע מלבי לפי, יודע אני שהוא החולה מקובל, ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף [נטרפה שעתון].⁽²⁹⁾

גמרא:

דנה הגמרא: אחי"א, על איזו ברכה שנינו שטעות בה נחשבת כסימן רע?

אמר רב חייא אמר רב ספרא משום חד האמוראים דבי רבי: בברכת אבות, שהיא תחילת התפלה, והטעות בה מרמזת שאין ה' חפץ בתפלה זו.

איכא דמתני לה על מה ששנינו בברייתא: "המתפלל צריך שיכוין את לבו בכל הברכות כולן, ואם אינו יכול לכוין ככולן, יכוין את לבו באחת הברכות". ועל כך אמר רבי חייא אמר רב ספרא⁽³⁰⁾ משום חד דבי רבי: מה ששנינו ש"יכוין את לבו באחת", היינו בברכת אבות.⁽³¹⁾

שנינו במשנה: אמרו עליו על רבי חנינא וכו':

מנא הני מילי, שתפלה שגורה מוכיחה שתתקבל, וכן להיפך?

אמר רבי יחזשע בן לוי: דאמר קרא [ישעיה נז יט] "בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו", וביארו כך, כאשר ה"ניב" [התפלה] בריא, שלומו מובטח.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל

וכן משמע במ"ב [קכד כ], ובכף החיים [נג טז] הביא מהזוהר, שהש"ץ נחשב ככהן המקריב קרבן לצורך הישראל.

29. ע"פ רש"י, ועוד פירש, שהתפלה שהתפלל עליו "טרפה בפניו" ודחיה, ואינה מקובלת, וראה תוס' אנשי שם [על המשניות].

30. בהגהות מיימוניות [תפלה י א] גרס "רב ספרא משום רב אמי אמר באבות, רב חסדא אמר בהודאה", והב"י [קא] הביא שהסמ"ק כתב שצריך לכוון לפחות באבות ומודים, ואם אינו יכול לכוון בשתייהן, יכוון באבות, ותמה מנין לו שגם מודים עדיף משאר ברכות, ויתכן שגרס כנ"ל [ובהג"מ פ"ד הט"ז הביא שהסמ"ק נקט שמדובר בכוונת פירוש המילות, וראה הערה הבאה]. ובקהלות יעקב [כז] הביא

מהרוקח שיכוון או באבות או במודים" והעלה מכך שאם לא כוון באבות יכוון במודים כדי שיצא יד"ח ודעת הרוקח.

31. הרמב"ם [תפלה ד א] כתב ש"אם התפלל בלא כוונה חוזר ומתפלל", ומשמע שהכוונה מעכבת בכל התפלה, ולכאורה תמוה שהרי פסק גם כסוגיין [שם י א], וכתב הגר"ח שכוונת פירוש המילים אינה חלק מעצם התפלה, ואינה מעכבת אלא ב"אבות", [כי אף שתפלתו נחשבת תפלה, חוזר על התפלה כדי לכוון בה], אך הכוונה שעומד לפני ה', היא מעצם מעשה התפלה, ואם אינו רואה את עצמו כעומד לפני ה' הרי הוא כמתעסק, ולכן כוונה זו מעכבת בכל התפלה, כי נחשב כמדלג את התיבות שלא כוון בהם כך, ונפקא מינה שאם אין דעתו מיושבת להבין את התיבות, אך יכול לכוון שעומד לפני